

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
гірничої справи,
природокористування та
будівництва

30 серпня 2025 р., протокол № 7/1

Голова Вченої ради

 Володимир КОТЕНКО

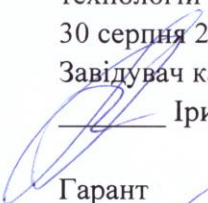
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра наук про Землю

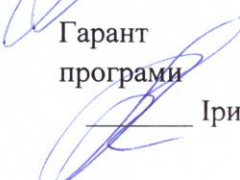
Схвалено на засіданні кафедри
екології та природоохоронних
технологій

30 серпня 2025 р., протокол № 7/1

Завідувач кафедри

 Ірина ПАЦЕВА

Гарант освітньо-професійної
програми

 Ірина ПАЦЕВА

Розробники: кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри
екології та природоохоронних технологій Вікторія МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ, доктор
біологічних наук, професор, професор кафедри наук про Землю Лариса ШЕВЧУК

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи землеустрою» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами» затверджена Вченою радою факультету гірничої справи, природокористування та будівництва від 27 серпня 2024 р., протокол № 08.

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи землеустрою» (зі змінами та доповненнями) для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами» затверджена Вченою радою факультету гірничої справи, природокористування та будівництва від 30 серпня 2025 р., протокол № 7/1.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів 4	Галузь знань 10 «Природничі науки»	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 103 «Науки про Землю»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних 4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	32 год.	-
		Практичні	
		32 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		56 год.	-
		Вид контролю: екзамен	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями, уміннями та навиками необхідними для аналізу закономірностей функціонування землі і землеустрою в системі суспільного виробництва оцінки видів, форми, принципів і змісту організації території і виробництва; охорони земель та навколишнього природного середовища; володіння інформацією про стан земельних ресурсів та довкілля; регулювання земельних відносин, ведення обліку земель, земельних ділянок, угідь та прав що до них; сукупність методів дослідження, які забезпечують вимоги використання земель за цільовим призначенням, ефективним та раціональним використанням земельних ресурсів та їх моніторинг в Україні; прийняття правильних прогнозних, планувальних, проектних та управлінських рішень.

Головне завдання даного курсу – сформувати у студентів, згідно з їх кваліфікаційною характеристикою, теоретичні знання і практичні навички з реєстрації землеволодінь, землекористувань і об'єктів нерухомості, обліку кількості і якості земель, бонітування ґрунтів та економічної оцінки земель.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними основами землеустрою, теорією та методикою проведення землеустрою на загальнодержавному та регіональному рівнях;
- вивчення основ становлення і розвитку земельного кадастру, сутності заходів державного земельного кадастру і його складових, сучасних тенденцій у світовому кадастровому процесі;
- з'ясування організаційно-правових заходів охорони земель, що використовуються у державі;
- ознайомлення з наслідками впливу на погіршення земель, особливо сільськогосподарського призначення, деградації ґрунтів, ерозії, діагностичними критеріями деградації ґрунтів;
- ознайомлення з реалізацією політики держави з науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем;
- здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;
- знати методи соціальної, економічної та екологічної оцінки ефективності землевпорядних рішень;
- ознайомлення з методами здійснення земельного контролю, а також органами, що його здійснюють та їх вповноваження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 5

- терміни та визначення, зміст, завдання та призначення землеустрою та земельного кадастру;
- об'єкти, суб'єкти та систему землеустрою та земельного кадастру;
- роль і місце землеустрою та земельного кадастру в розвитку суспільних та земельних відносин, організації раціонального та ефективного використання земель;
- принципи землеустрою та земельного кадастру і землевпорядного проектування;
- закономірності розвитку землеустрою та земельного кадастру в Україні, їх структура, розподіл тощо;
- рівні здійснення землеустрою та види землевпорядної документації;
- особливості землеустрою в різних галузях народного господарства;

ВМІТИ:

- дати оцінку стану використання та охорони земель на місцевому і регіональному рівнях, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, розподілу земель, формування сталого землекористування та цільового (функціонального) призначення земель;
- визначити цільове (функціональне) призначення об'єкту землеустрою та його правовий режим;
- визначити склад землеустрою та земельного кадастру, зміст і порядок землевпорядного-процесуальних дій для різних об'єктів землеустрою;
- визначити стадії землевпорядного процесу та порядок його організації;
- організувати здійснення землеустрою залежно від регіональних та місцевих умов;
- дати оцінку ефективності землевпорядних заходів.

Зміст навчальної дисципліни «Основи землеустрою» направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 103 «Науки про Землю» та освітньо-професійною програмою «Управління земельними і водними ресурсами»:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.

К03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К09. Здатність працювати в команді.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 6

К16. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

К18. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

К22. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

К23. Здатність застосовувати технології раціонального використання земельних та водних ресурсів з врахуванням вимог сталого розвитку території.

Отримані знання з навчальної дисципліни «Основи землеустрою» стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 103 «Науки про Землю»:

ПР10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.

ПР13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР18. Забезпечувати науковий та технологічний супровід реабілітації і раціонального використання водних і земельних ресурсів.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичні та теоретичні передумови розвитку основ

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 7

землеустрою

Тема 1. Поняття землеустрою та його основні завдання (K03, K09, K22, K23, ПР13, ПР18)

Земля як об'єкт і матеріальна основа суспільних відносин. Історичні витoki сучасного землеустрою. Походження поняття землеустрою. Визначення землеустрою. Предмет, метод і завдання землеустрою. Суб'єкти і об'єкти землеустрою. Принципи землеустрою.

Тема 2. Земельні ресурси та їх використання (ІК, K03, K16, K18, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Поняття і функції землі. Раціональне використання і охорона земель. Стале землекористування. Земля як об'єкт права, сільськогосподарських, містобудівних та інших відносин. Властивості земельних та інших природних ресурсів, що враховуються при землеустрої. Простір та рельєф. Ґрунтовий і природний рослинний покрив. Кліматичні, гідрологічні та гідрографічні умови. Економічні, соціальні, екологічні, сільськогосподарські, містобудівні та інші умови. Види господарського використання земель і правового стану земельних ресурсів. Типи землекористування та дозволене використання земель.

Тема 3. Поняття земельної ділянки. Право власності на землю (K03, K09, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Визначення земельної ділянки. Формування земельних ділянок. Вилучення і надання земельних ділянок. Встановлення на місцевості меж земельних ділянок. Земельна ділянка як об'єкт права власності. Суб'єкти права власності. Право комунальної, державної, приватної та спільної власності на землю. Набуття права на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

Тема 4. Законодавство України в галузі охорони земель та ґрунтів (K03, K16, K18, K23, ПР13, ПР18)

Охорона та раціональне використання земель як основна умова їх збереження. Законодавство України в галузі охорони земель та ґрунтів. Правове регулювання землеустрою та ведення державного земельного кадастру як засобів ефективного та раціонального використання земельних ресурсів. Розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, документація із землеустрою в галузі охорони та моніторингу земель. Державний контроль за використанням та охороною земель в Україні. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства. Стандартизація і нормування в галузі охорони та моніторингу земель. Землеустрій як основоположний механізм управління земельними ресурсами. Особливості земельних ресурсів у порівнянні з іншими засобами виробництва.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 8

Змістовий модуль 2. Наукові основи землеустрою

Тема 5. Земельний устрій і земельні реформи (К03, К09, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Земельний устрій та земельні відносини. Поняття землеволодіння та землекористування. Форми землекористування та організації території. Елементи землевпорядної організації території. Сутність земельних реформ та їх роль у трансформації земельного ладу.

Тема 6. Види і форми землеустрою (К03, К16, К18, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Види і форми землеустрою. Прогнозування раціонального використання та охорони земель. Територіальне планування землекористування. Територіальний землеустрій. Внутрішньогосподарський землеустрій. Зокремлене землевпорядкування.

Тема 7. Земельний кадастр (К03, К16, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Теоретичні основи земельного кадастру. Зміст, види кадастрів, принципи ведення кадастру. Утворення кадастрової справи та її функції. Завдання державного земельного кадастру в Україні.

Тема 8. Характеристика земельного фонду України (ІК, К03, К16, К18, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Земельний фонд України. Структура земельного фонду України. Склад та цільове призначення земель України. Категорії земель. Класифікація угідь Зміст, принципи, способи та порядок проведення кількісного та якісного обліку земель. Забруднення земель та норми щодо деградації земель.

Змістовий модуль 3. Організація землеустрою

Тема 9. Районування земель та класифікація їх придатності (ІК, К03, К16, К18, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Районування земель. Природно-сільськогосподарське районування територій. Зонування території. Ерозійне районування. Еколого-економічна класифікація придатності земель.

Тема 10. Обстежувальні, вишукувальні та землеоціночні роботи при проведенні землеустрою. Організація проведення землеустрою (ІК, К03, К09,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 9

K16, K18, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Інвентаризація земель. Ґрунтові обстеження. Агрохімічне обстеження ґрунтів. Геоботанічні обстеження. Лісомеліоративні роботи. Землеоціночні роботи.

Тема 11. Оцінка земель (K03, K16, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Поняття і види оцінки земель. Економічна оцінка земель. Грошова оцінка земель. сільськогосподарського призначення. Грошова оцінка земель населених пунктів. Грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення. Індексація грошової оцінки земель.

Тема 12. Організація проведення землеустрою (K03, K09, K22, K23, ПР10, ПР18)

Землевпорядні роботи на загальнодержавному та регіональному рівнях. Землевпорядні роботи на місцевому рівні. Класифікація проектів землеустрою. Територіальний землеустрій. Внутрішньогосподарський землеустрій. Зокремлений землеустрій.

Змістовий модуль 4. Землеустрій на національному, регіональному і місцевому рівнях

Тема 13. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на національному, регіональному та місцевому рівнях (K03, K09, K16, K18, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Державна і регіональні програми розвитку земельних відносин. Загальнодержавна і регіональні програми використання та охорони земель. Генеральна і регіональні схеми землеустрою. Техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень або окремих галузей. Природно-сільськогосподарське, еколого-економічне, протиерозійне та інші види районування земель. Плани розвитку землекористування регіонів та сільських районів. Проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Проекти землеустрою щодо організації територій природно-заповідного фонду, оздоровчого призначення, рекреаційного призначення, історико-культурного призначення.

Тема 14. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на місцевому рівні (K03, K09, K16, K18, K22, K23, ПР10, ПР13, ПР18)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 10

Схеми землеустрою територій рад, міст, сіл, селищ. Зонування земель за їх категоріями та типами землекористування територій адміністративних районів, рад або їх груп. Плани територіальних обмежень, обтяжень у використанні земель в межах територій рад або їх груп. План земельно-господарського устрою території населеного пункту.

Тема15. Проектна та технічна документація із землеустрою на місцевому рівні (К03, К09, К16, К18, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок. Проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань на території ради. Проекти землеустрою щодо внутрігосподарської організації території землекористування сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств. Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів. Проекти землеустрою щодо створення нових чи впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань для ведення садівництва громадян. Робочі проекти землеустрою. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

Тема 16. Управління системою землеустрою (К03, К09, К16, К18, К22, К23, ПР10, ПР13, ПР18)

Державне управління землеустроєм. Формування джерел фінансування проведення землеустрою. Державний контроль за проведенням землеустрою. Кадрове забезпечення землеустрою.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 11

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин					Кількість годин				
	денна форма					заочна форма				
	усього	лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Історичні та теоретичні передумови розвитку основ землеустрою										
Тема 1. Поняття землеустрою та його основні завдання	6	2	2	-	2	-	-	-	-	-
Тема 2. Земельні ресурси та їх використання	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 3. Поняття земельної ділянки. Право власності на землю	6	2	2	-	2	-	-	-	-	-
Тема 4. Законодавство України в галузі охорони земель та ґрунтів	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 1	28	8	8	-	12	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Наукові основи землеустрою										
Тема 5. Земельний устрій із земельні реформи	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 6. Види і форми землеустрою	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 7. Земельний кадастр	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 8. Характеристика земельного фонду України	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 2	32	8	8	-	16	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Організація землеустрою										
Тема 9. Районування земель та класифікація їх придатності	6	2	2	-	2	-	-	-	-	-
Тема 10. Обстежувальні, вишукувальні та землеоціночні роботи при проведенні землеустрою	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 11. Оцінка земель	6	2	2	-	2	-	-	-	-	-
Тема 12. Організація проведення землеустрою	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 3	28	8	8	-	12	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 4. Землеустрій на національному, регіональному і місцевому рівнях										
Тема 13. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на національному і регіональному рівнях	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 14. Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на місцевому рівні	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 15. Проектна та технічна документація із землеустрою на місцевому рівні	7	2	1	-	4	-	-	-	-	-
Тема 16. Управління системою землеустрою	7	2	1	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 4	30	8	6	-	16	-	-	-	-	-
Модульний контроль	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
ВСЬОГО	120	32	32	-	56	-	-	-	-	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 12

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Розподіл земель за формами власності і термінами користування землею	2	-
2	Розподіл земель за цільовим призначенням	2	-
3	Розподіл земель за угіддями	2	-
4	Види документації із землеустрою	2	-
5	Відповідальність за порушення земельного законодавства. Правові аспекти відповідальності	2	-
6	Порядок проведення інвентаризації земель	2	-
7	Оформлення різних типів договорів щодо користування земельними ділянками	2	-
8	Державний акт на право приватної власності на землю. Реєстрація права на земельну ділянку	2	-
9	Порівняльна характеристика структури земельних угідь та видів економічної діяльності різних адміністративних утворень	2	-
10	Розрахунок сумарної екологічної стійкості земель різних адміністративних утворень	2	-
11	Розрахунок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення	2	-
12	Передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність	2	-
13	Визначення середньозваженого балу бонітету за агропромисловою групою ґрунтів	2	-
14	Викреслювання умовних знаків для планів землекористування	2	-
15	Складання контурної експлікації та експлікації земель за угіддями	1	-
16	Сучасні технології в землевпорядному виробництві	1	-
Модульний контроль		2	-
РАЗОМ		32	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 13

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Історичні та теоретичні передумови розвитку основ землеустрою			
1	Поняття землеустрою та його основні завдання 1. Земля як об’єкт і матеріальна основа суспільних відносин. 2. Історичні витоки сучасного землеустрою	2	-
2	Земельні ресурси та їх використання 1. Земля як об’єкт права, сільськогосподарських, містобудівних та інших відносин. 2. Простір та рельєф. 3. Ґрунтовий і природний рослинний покрив. 4. Кліматичні, гідрологічні та гідрографічні умови. 5. Економічні, соціальні, екологічні, сільськогосподарські, містобудівні та інші умови.	4	-
3	Поняття земельної ділянки. Право власності на землю 1. Право комунальної, державної, приватної та спільної власності на землю. 2. Набуття права на землю. 3. Права та обов’язки власників земельних ділянок	2	-
4	Законодавство України в галузі охорони земель та ґрунтів 1. Охорона та раціональне використання земель як основна умова їх збереження. 2. Розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, документація із землеустрою в галузі охорони та моніторингу земель. 3. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства. 4. Особливості земельних ресурсів у порівнянні з іншими засобами виробництва.	4	-
Змістовий модуль 2. Наукові основи землеустрою			
5	Земельний устрій і земельні реформи 1. Елементи землевпорядної організації території. 2. Сутність земельних реформ та їх роль у трансформації земельного ладу.	4	-
6	Види і форми землеустрою 1. Територіальний землеустрій. 2. Внутрішньогосподарський землеустрій. 3. Зокремлене землевпорядкування.	4	-
7	Земельний кадастр	4	-
8	Характеристика земельного фонду України	4	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 14

Змістовий модуль 3. Організація землеустрою			
9	Районування земель та класифікація їх придатності	2	-
10	Обстежувальні, вишукувальні та землеоціночні роботи при проведенні землеустрою	4	-
11	Оцінка земель 1. Грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення. 2. Індексація грошової оцінки земель	2	-
12	Організація проведення землеустрою 1. Землевпорядні роботи на загальнодержавному та регіональному рівнях. 2. Землевпорядні роботи на місцевому рівні.	4	-
Змістовий модуль 4. Землеустрій на національному, регіональному і місцевому рівнях			
13	Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на національному і регіональному рівнях 1. Техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень або окремих галузей. 2. Природно-сільськогосподарське, еколого-економічне, протиерозійне та інші види районування земель. 3. Проекти землеустрою щодо організації територій природно-заповідного фонду, оздоровчого призначення, рекреаційного призначення, історико- культурного призначення.	4	-
14	Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на місцевому рівні 1. План земельно-господарського устрою території населеного пункту.	4	-
15	Прогнозна та планувальна документація із землеустрою на місцевому рівні 1. План земельно-господарського устрою території населеного пункту.	4	-
16	Управління системою землеустрою 1. Кадрове забезпечення землеустрою.	4	-
РАЗОМ		56	-

7. Індивідуальні самостійні завдання

Завдання 1. Підготувати есе на тему:

Роль землеустрою в сталому розвитку територій

Сучасні технології в землеустрої: цифровізація та геоінформаційні системи

Земельні спори та конфлікти: причини та шляхи їх вирішення

Державний контроль за використанням земельних ресурсів: проблеми та перспективи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 15

Економічна оцінка земель: принципи та чинники впливу

Завдання 2. Підготувати презентацію (10-15 слайдів) на тему:

Історія та розвиток землеустрою в Україні та світі

Кадастрова діяльність та її значення в управлінні земельними ресурсами

Геодезичне забезпечення землеустрою

Землеустрій та охорона навколишнього середовища: баланс інтересів

Правові основи землеустрою в Україні

Виконати одне із запропонованих завдань (за вибором студента).

Максимальна кількість балів – 6.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
<i>ПР10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей)
<i>ПР13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей)
<i>ПР18. Забезпечувати науковий та технологічний супровід реабілітації і раціонального використання водних і земельних ресурсів</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 16

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
<i>ПР10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах</i>	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
<i>ПР13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.</i>	– Участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
<i>ПР18. Забезпечувати науковий та технологічний супровід реабілітації і раціонального використання водних і земельних ресурсів</i>	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 17

матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі онлайн-тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	54	-
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	6	-
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	до 10	-
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	-

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 18

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	16	-
Участь у дискусії	-	-
Виконання тестових завдань	-	-
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	38	-
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	54	-

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum (P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	40
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 19

він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 20

які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 21

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	<i>Земля</i>	Earth
2	<i>Територія</i>	Territory
3	<i>Землеустрій</i>	Land management
4	<i>Земельна ділянка</i>	Land plot
5	<i>Цільове призначення земельної ділянки</i>	Purpose of the land plot
6	<i>Земельні відносини</i>	Land relations
7	<i>Земельні спори</i>	Purpose of the land plot
8	<i>Контроль за використанням та охороною земель</i>	Control over the use and protection of land
9	<i>Моніторинг земель</i>	Land monitoring
10	<i>Оренда землі</i>	Rent of land
11	<i>Право земельного володіння</i>	The right of land ownership
12	<i>Право володіння</i>	The right of possession
13	<i>Земельний податок</i>	Land tax
14	<i>Право землекористування</i>	The right of land use
15	<i>Система земельного права</i>	The system of land law
16	<i>Рекультивация порушених земель</i>	Reclamation of disturbed lands
17	<i>Землі запасу</i>	Reserve lands
18	<i>Межування земель</i>	Land demarcation
19	<i>Стале землекористування</i>	Sustainable land use
20	<i>Державний земельний кадастр</i>	State Land Cadastre

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 22

12. Рекомендована література

Основна література

1. Гуцул Т.В., Мирончук К.В. Основи землеустрою та організації території : навч.-метод. посіб. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. 212 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7444?show=full>
2. Пілічева М. О. Основи земельно-кадастрових робіт: конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. 123 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/338195080>
3. Паньків З. П. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник / Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
4. Литвиненко І.В. Землевпорядні вишукування та проектування: конспект лекцій. Київ: КНУБА, 2024. 84 с.
5. Третяк А.М., Третяк В.М. Теоретичні засади розвитку сучасної системи землекористування в Україні. Агросвіт. № 1-2. 2021. С. 3-11.
6. Третяк А.М., Третяк В.М. Зонування земель: законодавчий колапс та наукові засади планування розвитку землекористування об'єднаних територіальних громад. Агросвіт. № 23. 2020. С. 3-9.
7. Третяк А. М., Третяк В. М., Трофименко П. І., Прядка Т. М., Трофименко Н. В. Стале (збалансоване) землекористування: понятійний базис та методологія інституціалізації. Агросвіт. № 24. 2021. С. 11-22.
8. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. С. 172.
9. Методичні рекомендації для проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Основи землеустрою» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами» (автори: Мельник-Шамрай В.В.), 2022. 93 с. Електронне видання (Протокол НМР №13 від 16.12.2022 р.).
10. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Основи землеустрою» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами» (автори: Мельник-Шамрай В.В.), 2022. 103 с. Електронне видання (Протокол НМР №13 від 16.12.2022 р.).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 23

Допоміжна література

1. Добряк Д. С. Концептуальні засади розвитку землеустрою. Землевпорядкування. 2001. № 1. С. 27-32.
2. Добряк Д. С. Стан і перспективи розвитку землеустрою в Україні. Землевпорядкування. 2002. № 2. С. 22-31.
3. Мельничук О., Чернига П. Сучасні проблеми землеустрою та способи їхнього вирішення. Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. Вип. 11. 2010. С. 167-170.
4. Тихенко Р. В., Колесник А. М. Землеустрій як наукова основа організації екологічнобезпечного використання та охорони земельних ресурсів. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. № 3-4. 2012. С. 28-32.
5. Третяк А. М. Сучасний землеустрій як самостійна галузь наукового знання. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. № 1-3. 2013. С. 10-18.
6. Новаковський Л.Я., Третяк А.М. Основні положення концепції розвитку земельної реформи в Україні. К., 2010. 53 с.
7. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: Монографія. Херсон, 2013. 650 с.
8. Бусуйок Д. Управлінські та сервісні правовідносини в земельному праві України: монографія. К.: Ніка-Центр, 2017. 352 с.
9. Глушенкова І. С., Анопрієнко Т. В., Кошкалда І. В., Трегуб О. М. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій. Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
10. Мартин А.Г., Гунько Л.А., Прядка Т.М., Чумаченко О.М., та ін., всього 7 авторів «Землеустрій. Частина 1». Посібник. К.: ДП «Компринт», 2016. 529 с.
11. Мартин А.Г., Гунько Л.А., Прядка Т.М., Ковальчук І.П., та ін., всього 8 авторів. «Землеустрій. Частина 3». Навч.посібник. К.: ДП «Компринт», 2017. 492 с.
12. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення: постанова Кабінету Міністрів від 16 листопада 2016 р. № 831 // Офіційний вісник України, 2016., № 93. ст. 3040.
13. Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.І., Пацева І.Г., Пацев І.С. Землеустрій як інструмент управління земельними ресурсами в умовах екологізації землекористування. Екологічні науки : науково-практичний журнал. К. : Видавничий дім «Гельветика». 2023. № 6(51). С.78-83.
14. Мельник-Шамрай В.В. Аналіз стану використання земельного фонду Житомирської області. Екологічні науки : науково-практичний журнал. Видавничий дім «Гельветика». 2023. 5(50). С. 20-24. <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.5-50.3>
15. Герасимчук О.Л., Мельник-Шамрай В.В., Шевчук Л.М., Васільєва Л.А. Інноваційні підходи до розвитку землеустрою в контексті сталого розвитку територій. Екологічні науки. 2024. Вип. 4(55). С. 202-206.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 24

16. Герасимчук О.Л., Шевчук Л.М., Васільєва Л.А., Кагукіна А.М. Сучасні підходи до управління та відновлення деградованих земель через інноваційні інструменти землеустрою. Екологічні науки. 2025. Вип. 60. С. 56-60. Режим доступу: <http://ecoj.dea.kiev.ua/archives/2025/60/12.pdf>

17. Герасимчук О. Л., Гой В. В., Харів В. В. Використання сучасних геодезичних технологій для проведення оцінки земельних ресурсів у віддалених районах. Технічні науки та технології. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. № 4(38). С. 313-324. DOI: 10.25140/2411-5363-2024-4(38)-313-324

18. Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.І., Пацева І.Г. Аналіз територіального розподілу об'єктів природно-заповідного фонду об'єднаних територіальних громад Коростенського району Житомирської області. Екологічні науки: науково-практичний журнал. К. : Видавничий дім «Гельветика». 2023. № 4(49). С. 186-193.

19. Герасимчук О.Л., Кагукіна А.М., Шевчук Л.М., Підвисоцький В.Т. Стан ґрунтових ресурсів Житомирщини в контексті кліматичних змін. Екологічні науки. 2025. Вип. 4(61). С. 206-211

20. Осипенко О.С., Мельник-Шамрай В.В. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів в Україні. Тези Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених "Екологічна безпека та раціональне природокористування", 16 листопада 2023 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. С. 275

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 року № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

2. Земельний Кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

3. Закон України «Про державний земельний кадастр» від 7 липня 2011 року № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

4. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV Режим доступу : https://kodeksy.com.ua/pro_ohoronu_zemel.htm

5. Постанова Кабінету Міністрів України від від 17.10.2012 № 1051 «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>

6. Сайт бібліотеки Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.

7. Освітній портал Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://learn.ztu.edu.ua>.

8. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/103.00.1/Б/ ОК 29 -2-2025
	Випуск 2	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 25 / 25

9. Наукометрична база Scopus. URL: <https://www.scopus.com/>
10. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру <http://www.land.gov.ua>
11. Державний земельний кадастр <https://e.land.gov.ua/>
12. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь. URL: <http://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?base=1&id=1334209&menu=1&view=text>.
13. Реєстрація земельної ділянки
<https://www.kmu.gov.ua/service/reestratsiya-zemelnoi-dilyanki>